

Nr 16.

Av herr **Petrén, Alfred, m. fl.**, rörande ökning i anslaget till rasbiologiska institutet.

I årets statsverksproposition, under åttonde huvudtiteln, punkt 53, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för budgetåret 1924—1925 anvisa till upprätthållande av verksamheten vid rasbiologiska institutet, förutom lön åt chefen å ordinarie stat, ett extra reservationsanslag å 55,000 kronor, att utgå ur rusedrycksmedelsfonden. Då detta anslag enligt vår mening är otillräckligt, få vi under hänvisning till nedanstående motivering hemställa till riksdagen om förhöjning av detsamma.

Det svenska rasbiologiska institutet, som började sin verksamhet vid ingången av år 1922, kom till stånd genom beslut av 1921 års riksdag. I propositionen nr 114 angående institutets upprättande äskade Kungl. Maj:t dels lön 8,200 kronor å ordinarie stat åt chefen, dels för år 1922 ett extra anslag å 82,550 kronor. Statsutskottet, som enhälligt uttalade sin principiella anslutning till Kungl. Maj:ts förslag, såg sig emellertid på grund av de statsfinansiella förhållandena nödsakat att förorda nedsättning av dessa belopp. Utskottet föreslog sålunda sänkning av chefens lön till samma belopp som för universitetsprofessor, eller 7,500 kronor, samt ett extra anslag för år 1922 å 60,000 kronor. Detta bifölls av riksdagen, av första kammaren utan debatt, av andra kammaren utan votering.

Institutets extra årsanslag har sedermera ytterligare nedsatts. För förra halvåret 1923 utgjorde det 29,500 kronor, motsvarande 59,000 kronor för år räknat, för budgetåret 1923—24 utgår det med 55,000 kronor.

Såsom i 1921 års statsutskotts utlåtande nr 110 påpekas, kan givetvis institutets arbetsresultat, med den av utskottet förordade reduktionen av det äskade anslaget, icke förväntas bliva detsamma som vid bifall till Kungl. Maj:ts ovannämnda proposition oförändrad. Före riksdagens beslut om institutets upprättande hävdade också dettas nuvarande chef omöjligheten av att på ett någorlunda tillfredsställande sätt leda det planerade institutet, därest ej *minst 60,000 kronor för år räknat* ställdes till förfogande. En sänkning med 5,000 kronor under det av chefen påyrkade nödvändiga minimum har redan medfört avsevärda svårigheter och inskränkningar i institutets vetenskapliga verksamhet. Dess styrelse har i skrivelse den 12 mars 1923 till kanslersämbetet för rikets universitet med kraft framhållit detta. I en senare skrivelse av den 15 juni 1923 till samma myndighet har styrelsen särskilt påpekat otillräckligheten av för bearbetning av redan insamlat material disponibla medel samt svårigheten att i längden kunna behålla erforderliga vetenskapliga hjälpkrafter, av vilka de flesta äro

svagt avlönade och samtliga hava en osäker ställning. Det har i några fall inträffat, att institutet icke kunnat vid sig fästa för assistentbefattning lämpliga personer, enär dessa funnit den med befattningen förenade avlöningen alltför låg eller också i annan tjänst innehåft eller erbjudits väsentligt bättre förmåner än vid institutet. Ett vetenskapligt forskningsinstitut, som har att lösa viktiga och invecklade problem, kan ej vara be- tjänt med annat än fullgoda krafter. Det måste också befaras, att sär- skilt de personer, som under chefens överinseende handhava den när- maste ledningen av arbetena vid institutet, lämna detsamma, därest de varje år riskera att deras befattningar på grund av otillräckligt anslag icke kunna längre upptagas på institutets lönestat samt därest de icke genom publikationer, utgivna av institutet, erhålla tillfälle att i tjänsten förvärva större meriter inom rasbiologien eller dess hjälpvetenskaper. I särskilt yttrande, bifogat sistnämnda skrivelse, har chefen fäst kanslers- ämbetets uppmärksamhet på att med nuvarande anslag assistentbefatt- ningen för medicin, vars innehavare enligt institutets av Kungl. Maj:t fastställda stadga skall vara legitimerad läkare, troligen ej kan upprätt- hållas. Detta kommer att äventyra chefspostens rekrytering, då indrag- ning av *den enda avlönade befattningen* i riket med möjlighet till ut- bildning i medicinsk rasbiologi måste i hög grad försvåra eller rent av omöjliggöra yngre läkares förvärvande av nödig kompetens på detta om- råde och av de kvalifikationer i övrigt, som måste fordras av den, som i en icke alltför avlägsen framtid skall fullfölja den nuvarande chefens forskningsarbete och taga ledningen av institutet. I förut omnämnda proposition yttrade dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet: »Det är av vikt, att institutet ej uppstår grundat på en enda mans vetenskap- liga kompetens och verksamhet för att, när han träder tillbaka, falla ihop i brist på andra krafter, i stånd att uppbära detsamma.» Det gives i Sve- rige ännu ingen för dessa uppgifter kompetent rasbiolog med medicinsk utbildning. Det torde taga en tid av *minst fem år för en intresserad och begåvad medicine licentiat att förvärva dylik kompetens*, då härför krä- ves studier och forskningar på helt andra områden än de rent medicinska, vartill kommer att han måste göra sig professorskompetent. Då den nu- varande chefen inom kort ingår i sitt 57:de år, är det sålunda ingen tid att förlora, då det gäller att utbilda några yngre forskare i medicinsk rasbiologi.

Ovanstående av institutets styrelse och dess chef framhållna synpunkter förtjäna tvivelsutan att allvarsamt beaktas av riksdagen. Principiellt är det dessutom synnerligen betänkligt att redan från början kringskära ett nybildat forskningsinstituts utvecklingsmöjligheter i så hög grad, som skett. Det ligger i sakens natur att forskningar å ett relativt nytt och vittomfattande område måste i likhet med annat pionjärarbete kräva större materiella resurser än arbete inom äldre eller mera speciella veten- skapsgränar, inom vilka mångårig erfarenhet står till buds och vilkas

forskningsmetoder oftast ingående prövats och utformats i olika länder till största möjliga effektivitet. Frånsett dessa principiella synpunkter böra vissa omständigheter tagas i betraktande, då det är fråga om anslag till ett institut för rasbiologi. Först och främst måste nästan allt arbete på ifrågavarande område bygga på samtidigt fortgående forskning inom flera, inbördes skilda vetenskaper (medicin, antropologi, ärftlighetsbiologi, statistik och genealogi), vilka i regeln kräva var sin representant. Vidare må icke förglömmas, att de rasbiologiska undersökningarnas primärmaterial ingalunda föreligger i form av tryckta källor eller på ett fåtal platser hopade arkivalier, utan det måste till största delen insamlas av institutets personal under resor i olika delar av landet. Indragning av en eller annan assistentbefattning eller för stor inskränkning av reseanslagen måste verka i hög grad störande på arbetets fortgång vid institutet och kontinuiteten i dess verksamhet. Det kan ej undvikas, att insamlingen kräver olikartade, mången gång tidsödande och på den grund dyrbara arbetsmetoder. Slutligen erfordra också bearbetningarna en viss rörelsefrihet, därest deras resultat skola kunna stå sig för både in- och utländsk kritik. Erhåller ej institutet tillräckliga resurser för uppbyggande av en fast teoretisk grundval för de komplicerade frågor, som falla inom rasbiologiens arbetsområde, minskas dess utsikter att gagna landet i socialt och allmänskulturellt avseende genom vetenskapligt grundade direktiv för utformning av en rationell befolkningspolitik, särskilt för kampen mot den alltmer överhängande faran för folkstockens urartning.

Under sin 2-åriga verksamhet har institutet insamlat ett omfattande antropologiskt och medicinskt-genealogiskt material förutom folktypsbilder m. m. I främsta rummet hava undersökningarna inriktats på att fullständiga och avsluta en redan före institutets upprättande av dess nuvarande chef påbörjad medicinsk-demografisk undersökning av befolkningen i Norrbotten. Närmast förberedes ett större arbete om de svenska lapparna, deras antropologi och demografi (nativitet, dödlighet, sjuklighet, framtidsutsikter m. m.), varefter turen kommer till finsktalande befolkning i länet. Dessa arbeten, vilkas huvudändamål är att komma till klarhet rörande betydelsen av rasblandningen och därmed sammanhörande spörsmål, avse vidare att utgöra ett första led i en allmän rasbiologisk inventering av befolkningen i olika län. Efter Norrbotten skulle, om omständigheterna det medgäve, komma Gotlands län, varest insamlingen av primärmaterial påbörjats. Vidare har ett omfattande material insamlats för en allmän antropologisk undersökning av Sveriges ungdom, i främsta rummet värnpliktiga, men även andra befolkningsgrupper av medicinskt eller socialt intresse, såsom sanatoriepatienter och fångar, både manliga och kvinnliga. Detta material kan under de närmaste åren bearbetas och utformas till ett stort arbete om svenska folkets rasbeskaffenhet. Därest nuvarande eller ännu lägre årsanslag tilldelas institutet, kunna ovan-

nämnda pågående undersökningar knappast avslutas på ett för landet någorlunda tillfredsställande sätt. Det har ovan framhållits, att kontinuiteten i arbetet äventyras. Dessutom tillkommer svårigheten att en del av det före och efter institutets upprättande insamlade materialet ej kan vetenskapligt tillfullo utnyttjas. Det är således ur flera synpunkter oförenligt med god ekonomi att årsanslaget bibehålles vid sitt nuvarande låga belopp. Under förutsättning av ett tillräckligt årsanslag skulle där-
emot, enligt uppgift av institutets chef, om ett eller annat år ett av ovan berörda större arbeten kunna publiceras.

I skrivelse den 15 juli 1923 till kanslersämbetet har institutets styrelse efter ingående motivering anhållit om underdånig hemställan från ämbetets sida om ökande av institutets anslag för år 1924—25 till 70,000 kronor, varav 5,000 kronor för publikationer, att såsom förut utgå ur rusdrycksmedelsfonden. Det är uppenbart, att dennas avkastning icke kan användas för ändamål, som stå i bättre överensstämmelse med fondens syfte. Den rasbiologiska forskningen är förvisso av stor betydelse för hela vårt folk. Dess uppgift är att utforska den svenska befolkningens rasegenskaper, vidga vår kunskap om de faror, som hota rasens bestånd, utreda sjukdomars och andra mänskliga egenskapers ärftlighetsförhållanden och i samband därmed belysa de djupare liggande orsakerna till brottslighet, vanart, alkoholism och annan undermålighet. Då Sverige är det första land, där statsmakterna upprättat ett särskilt forskningsinstitut för undersökningar syftande till folkrasens vidmakthållande och, om möjligt, förbättring, kräver landets heder, att institutets verksamhet icke genom otillräckligt anslag råkar i lägervall.

Ehuru vi väl, med hänsyn till frågans stora vikt och den fara, som ligger i dröjsmål, helst skulle sett, att det av styrelsen för institutet äskade och av kanslersämbetet förordade anslagsbeloppet å 70,000 kronor av riksdagen beviljades, hava vi på grund av den ekonomiska depression, som ännu råder i landet, funnit oss nödsakade att begränsa kravet på ytterligare medel till de av institutets föreståndare såsom oavvisligt nödvändiga befunna 5,000 kronor utöver Kungl. Maj:ts förslag.

Under åberopande av vad sålunda anförts få vi alltså hemställa,

att riksdagen ville höja det till upprätthållande av verksamheten vid rasbiologiska institutet för budgetåret 1924—25 äskade extra reservationsanslaget av 55,000 kronor till 60,000 kronor, att utgå från statsverkets fond av rusdrycksmedel.

Stockholm den 14 januari 1924.

Alfred Petré.

Mauritz Hellberg.

Karl G. A. Franzén.

K. A. Andersson.

August Ljunggren.

J. Bergman.